

Esti Hírlap
1959. VIII. 9.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kalmári Gábor*

Cím: _____

Összértékelés

Tár

677

Hel

Idő

11784/1959

A szökött jobbágyok egykori munkahelyén ma évi 50 millió méter textilt gyártanak

Ünnepre készülnek az óbudai Goli öreg falai között. Százhetvenöt év... Ennyi telt el azóta, hogy az első kékre festett vászon kikerült **Goldberger Ferenc**, az öreg aranycsináló néhány lépésnél alig nagyobb műhelyéből. Százhetvenöt év... Hogy is van? Huszonöt esztendő után ünneplik az ezüstjubiléumot, ötven után az aranyat, s ha még huszonöt eltelik — a gyémántot... De mi az a nemes anyag, amelyhez mérhető a hétszer 25 év? Van ilyen egyáltalán? Sétálj végig a Goli festékgőzös, nehéz levegőjú utcáin, tölts egy napot a szüntelen zúgó kikészítő gépek között, nézd az emberek arcát, kezük járását, s megbizonyosodsz: van olyasmi, amely drágább, nemesebb az ezüstről, aranytól, gyémánttól, s minden drága kincsénél. Van ilyen — a munka.

Egy este az aranycsinálónál

Száz legenda, ezer emlék, s tizezrek verejtéke tapad ehhez a százhetvenöt évhez. Mondják, véletlenül született a gyár. 1784 egyik pénteki napjának estéjén ismeretlen vándor nyitott be az öreg aranyműves Goldbergerhez Óbuda községben. Szállást kért. Amíg elköltötték a vacsorát, a vándor elmondott magáról mindent: Csehországból jón,

Stibrallnak hívják, a mestersege kékfestő lenne, de már hónapok óta járja az országot, sehol nem kap munkát. Itt, Óbudán, a csendes kis községben szívesen maradna, csak hogy a környékben nincs kékfestő-üzem. Pedig az idevalósiak legkedveltebb ruhadarabja a kék kötény, amelyet meszesi külországból szállítanak a kalmárok. Elkellene itt egy kékfestő-műhely, s talán még több hasznót is hozna, mint a bizonytalan aranyműves mestersege. Aranyat csak a leggazdagabbak viselnek, de kelmét — mindenki...

Szó szót követelt, az öreg aranycsináló számolt, gondolkodott, újból megnézte, mint ha csak ő is vándor lenne, miként öltözik az utca népe, s döntött. Stibrall elhívta Csehországból **Kanter** nevű festőlegény-társát, s azon a helyen, ahol most a gyár főépülete áll, a mai Lajos utcában, a két idegen mester egy rozoga fészer zugában elkezdte a kelmék tarkítását.

Két vándorlegény

Néhány év múlva már neves kis üzem az óbudai festőde, az öreg aranycsináló fia Sámuel benne a főnök. De a két vándorlegény már nem mártogatja a kelméket. Eltűntek, kisemmizték őket — hi-

szén csak két szökött jobbágy volt. (Csehországban a főnemsek teremtették meg a textiltipart, földjeiken gyárat alapítottak, s jobbágyaikkal dolgoztattak, ingyen.) Már nem voltak fontosak. Metódusaik, festőreceptjeik már egytől egyig ott voltak **Goldberger Ferenc** titkos feljegyzései között, a bórmappában. Ezt a bórmappát, a jobbágyoktól titkon ellopott tudományok néma őrzőjét, mint legféltettebb kincsét, ezt hagyta fiára az élettől búcsúzó öreg Goldberger.

Azóta száz, meg száz név került az örökösök, a részvényesek listájára, mindenki jussolt a gyár horribilis jövedelméből éviüzedekig — csak a két vándorló festőlegény, s utódaik, a bűzt, fojtó gőzt okádó műhelyek kisárgult arcú, izzadságszagú munkásai maradtak ki az osztzkodásból.

Üres a gyár

Stibrall és Kanter még némán távozott. De utódaik már ököllel követelték a jogot, az emberi életet. Már csak a töredezett szelű rendőrségi jelentések őrzik 1908. júniusának izzó napjait, amikor sztrájkolt az egész gyár. A karbantartók fizetésemelését kérték, valami vödört, amiből mosakodhatnak, meg azt, hogy ne legyen több tíz óránál a napi

munkaidő. **Goldberger Leó**, az akkori igazgató el akarta bocsátani a „szemtelen követelőzőket”, akik közben sztrájkba léptek. Erre a textilesek is abbahagyták a munkát, ott állt a gyár üresen, **Goldbergernek** nem volt kit elbocsátania. Egy hónapig tartott a sztrájk, mely végül is a munkások legfontosabb követelé-

seinek teljesítésével ért véget. Voltak más harcok is sikertelen próbálkozások, elbukott csaták a küzdelemben. Százhatvan esztendőnek kellett eltelnie, hogy **Stibrall** és **Kanter** munkásutódai megkapják jogos jussukat, amelyet csalással, erőszakkal, korbáccsal, puskagolyóval elperelt tőlük a burzsoázia.

A visszaperelt juss

A múlt, a nagy harcok, a sívárság már az emléké. A nagy idők mozdulatlan tanúi, a kormos gyárfalak új köntöst, friss, vidám színt kaptak, illőt

a mi időnkhez, s a gondolatokban is új színek vertek tanyát: napfény és derű, a munka és az élet öröme.

A **Goldbergerek** nagy tehetséggel, kiváló érzékekkel irányították a gyárat. Világhírré tettek szert. Ma egy egyszerű szövényő ül az igazgatói székben, munkásvezetők irányítják a termelést, s a világhír fénye új, szebb szintet kapott az ediginél.

Évente 50 millió méter szövet fut végig az éjjel-nappal zúgó gépeken. Minden esztendőben körül lehetne vele csavarni a földet. Száztíz ország népe jár Óbuda kelméiben! Nincs panasz a **Goldberger**-textilekre, de hamarosan még jobb, mutatósabb lesz az anyaguk: há-

rom év alatt, 1961-ig mintegy ötven új modern géppel szaporodik a kikészítő géppark.

S a háromszáz féle, sok millió méter óbudai szövet, szerte futva a nagyvilágban, naponta hirdeti: a vándormesterek utóda napfényel, derűvel festik vásznaikat.

Szathmári Gábor

